

СВЕТОСЛАВ МИНКОВ
УЖАСЪТ

chitanka.info

Живееха си хората в града съвсем спокойно, гледаха си работата, ядяха, спяха, празнуваха именните си дни — с една дума живееха тъй, както е наредено да се живее.

И ето, с бързината на мълния дойде това, което никой не очакваше.

Една сутрин отец Йероним намери пред вратата на къщата си една кошница с яйца. Да, нищо друго освен една проста кошница от върбови пръчки, пълна с обикновени кокоши яйца.

Отец Йероним дигна кошницата, разгледа внимателно яйцата и дълго мисли над загадката, която кацна като някаква кобна птица в мозъка му точно тогава, когато той се беше запътил да служи литургия в черквата.

— Вие ли сте оставили тия яйца отвън пред вратата? — попита беловласият старец, като се върна назад и застана сред многобройната си челяд с кошницата в ръка.

Всички зяпнаха учудено и свиха рамене. Само старата попадия — една дебела жена с вечно запретнати ръкави — не изгуби присъствие на духа, а се приближи смело до съпруга си и започна да се взира в яйцата.

— Гледай ти — говореше тя. — Та пред вратата, казваш, си ги намерил, а?

Ала отец Йероним не каза нито дума повече. Той сложи кошницата на земята и излезе от къщи, като остави близките си в пълно недоумение.

Щом прекрачи прага на черквата, отец Йероним се заприказва с клисаря за някаква кражба на восък от черковната ливница и веднага забрави необикновеното събитие. Така той влезе в олтара, наметна патрахила и започна да служи. Но не щеш ли — тъкмо по средата на службата, когато псалтът пееше като петел, с полуразтворени от удоволствие очи, отец Йероним си спомни съвсем неочаквано за кошницата с яйцата и престана да мисли за бога. Как стана това и коя беше причината, за да си спомни той за яйцата в един миг, когато мисълта му странствуваше из Вехтия завет — това не можем да обясним. Ако при подобни случаи разговарят, да кажем, двама или трима чиновници от данъчното управление, ние бихме чули на всяка цена думата „асоциация“. Ала тук тая дума е напълно излишна, тъй като случката с яйцата беше твърде скорошна и следователно човек

можеше да си спомни съвсем естествено за нея без каквато и да било намеса на подсъзнанието.

Както и да е, отец Йероним прекара няколко часа в истинска мъка. Вместо богомолци, сълзящите му старчески очи виждаха навсякъде из черквата големи плетени кошници с яйца.

— Чия ли ще е тая кошница? — мислеше си той в същото време, когато устата му пръскаше словото божие в глухите уши на няколко бабички, които стояха със смирено сведени глави пред олтара.

Най-сетне клисарят сякаш разбра мъката на нещастния отец и реши да му се притече на помощ. Той се изкачи на камбанарията и дръпна въжето на голямата камбана, чийто звън се разнесе като тежък дим. Черквата пусна.

Отец Йероним въздъхна дълбоко, сне патрахила, засука оредялата си коса в малко кокче, което натисна под извехтялата си калимавка, и като грабна дебелия си чворест бастун, почти побягна към къщи.

— Е, как, какво стана? — рече той още от вратата.

— Че какво ще стане — стои си кошницата и туйто — отвърна попадията.

— Я вижте — извика замислен старецът. — Никой да не пипа яйцата. Отде да знаем каква е работата.

Туй предупреждение беше ако не излишно, то поне малко закъсняло, защото баба попадия бе успяла вече да счупи скришом в кухнята едно от яйцата с намерение да започне разнищване на загадката. Макар че яйцето се оказа съвсем прясно и жълтъкът му бе чист като кехлибар, тя все пак не се реши да го използва в готварството, а го забърка с царевично брашно и го даде на прасето. Тя го беше счупила само за да се увери, че то е истинско яйце.

На следната утрин на другия край на града точно по същото време друг един човек — обуцарят Стефчо Жицата, който бе тръгнал да отваря дюкяна си и се бе замислил не за психоанализата на Фройд, не за Паневропа, а просто за новите подметки на общинския писар — тоя човек именно се спъна сред двора на къщата си о една кошница яйца — една кошница, досуц еднаква на оная, която отец Йероним намери предния ден пред вратата си.

Стефчо Жицата беше човек, който можеше да се смути и от мравката, и затова нам не трябва да се вижда чудно, че той изпадна в

едно състояние, близко до умопомрачение, при вида на загадъчната кошница. Ако кажем, че смущението му се дължеше на някакъв страх — ще сгрешим. Чувството на страх беше непознато на Жицата, като изключим само оня случай в живота му, когато две улични хлапета го бяха издебнали и бяха пъхнали във врата му жива жаба. Преди всичко той се развълнува от обстоятелството, че вижда в къщата си цяла кошница с яйца — нещо, което му се случваше само от Великден на Великден. После, тайнственият начин, по който бе дошла кошницата, събуди у него особено усещане, че се е откъснал от земята на живите люде и се е пренесъл в някаква омагьосана действителност. А като прибавим към туй и осакатения му от самата природа мозък, на който липсваха центрове за възприемане на каквито и да било необикновени събития — ние ще си обясним много лесно защо тоя човек прекара повече от половин час в едно тъпо съзерцание на кошницата с яйца.

Но може би Жицата щеше да стои и по-дълго пред чудния дар на съдбата, може би той нямаше да се мръдне до настъпването на вечерта от мястото си, ако по едно време не чу зад гърба си един глас, който го опомни мигом.

— Какво правиш бе? Ти още ли си тука? — извика изневиделица една висока жена с искрящи зли очи, като се приближи до смаяния човек, и сама отстъпи назад, изумена от това, що се откри пред погледа ѝ.

— Какви са тия яйца? Отде си взел тия яйца? — попита жената, а Жицата се гушеше в яката на палтото си, сякаш очакваше да мине над главата му някакъв неизбежен удар.

— Че де да знам... Намерих ги тук в двора... — заекваше той и лицето му ставаше ту червено, ту жълто.

— Лъжеш! — съскаше жената. — Казвай отде си взел тия яйца! Ох, божичко, отрови ми живота тоя човек с неговите скришни работи!

— Ама... ама... — мъчеше се да проговори Жицата.

— Млък! — кресна високата жена и в същия миг се чу един глух плясък, подобен на оня, който се явява при изтупване на добре натъпкана бродирана възглавничка.

Освободен от кошмара на дългоочаквания удар, бедният обуцар изпъна шията си и се изкашля някак неестествено, като по тоя начин

искаше да каже, че всичко е минало незабелязано, сиреч само между четири очи.

В същото време пък Зойка — тъй се казваше съпругата — грабна тежката кошница от земята и я понесе към къщи с оня тържествен израз на лицето, който озарява победителя още в първата минута след заграбването на достойно спечеления трофей. Когато стигна до чешмата, в нейната глава проблясваше вече мисълта да опита вкуса на яйцата. Ала за нещастие тъкмо в този миг се отвори пътната врата и вътре в двора влезе една от съседките с румено лице и с тежки чехли на краката.

— У-у-у, и у вас ли е дошла тая напаст! — извика съседката и пребледня, като видя жената на обуцаря с кошницата в ръка.

— Каква напаст? — попита Зойка.

— Каква напаст ли? Та вие да не сте глухи? Целият град само за това говори. Също такава кошница оставили и пред вратата на отец Йероним. Глътнали си езика хората — не знаят магия ли е, що е!

Като чу думата „магия“, Зойка изпадна в суеверен ужас и коленете ѝ се подкосиха. Тя остави кошницата с яйцата, приближи се до съседката си и рече тихо:

— Какво думаш, Нанчовице?

— Ох! — мълвеше съседката, която не можеше да дойде на себе си от внезапно връхлетялата я уплаха.

— Какво има? Говори де! — настояваше жената на обуцаря.

— Нали ти казах — говореше с мъка дошлата. — Тръгнал вчера отец Йероним за черква и гледа — пред вратата му една кошница с яйца. Гледа човекът и се чуди. Връща се в къщи и пита каква е тая работа — зер, де да знае, може и попадията да е оставила кошницата. Добре, ама излиза, че никой нищо не знае за тая кошница. Както и да е, прибрали я хората, няма да я оставят да им стои така пред вратата. Ха сега иди ги виж. Като че умряло има в къщата им.

При тия думи лицето на Зойка се изкриви и погрозня, от очите ѝ попадаха остри иглици. Тя издигна мършавата си ръка и замахна по посоката, където стоеше нейният съпруг.

— Проклетнико! — изкрещя в изстъпление тя и устата ѝ останаха отворени, без да може да каже нещо повече.

Жицата се бе изплъзнал навреме от лапите на жена си, понеже бе усетил, че ще трябва да отговаря и за кошницата на отец Йероним.

Той вече седеше в схлупеното си дюкянче и чукаше с юнашка сила някакви изсъхнали октоподи, които приличаха много на обуцата на общинския писар.

Така, драги читателю, в две различни къщи на града, където живееха различни по нрав и положение хора, се случиха две съвсем еднакви събития. Макар и твърде необикновени, тия събития щяха да си отминат като всички житейски случки, ако не бяха взели съвсем неочаквано епидемичен характер.

Да, на третия, на четвъртия, на петия ден се появиха също такива кошници с яйца и в други къщи: у съдията, у аптекаря, у агронома. И после, през следващите дни, всяка сутрин изникваше по една нова кошница, а заедно с нея — и по една нова тревога.

Отначало тия свръхестествени явления предизвикваха, както видяхме, само недоразумение и едно неприятно чувство. Ала лека-полека изненадата се превърна в страх, който по-късно пък премина в истински ужас.

Хората се събуждаха сутрин със силни болки в слепите очи, клатеха се като пияни от стая в стая и когато зърнеха зловещата кошница пред вратата си, надаваха нечовешки писък и се изпокриваха като мишки. А яйчевата чума, ако можем така да се изразим, шестуваше от къща в къща, не правеше разлика между богати и бедни, всяваше тъмен смут в душите и смразяваше кръвта и сърцата на всички.

Тревогата летеше из градските улици, събираше тълпи обезумели люде, развихряше се като стихийен пожар. Появиха се конни стражари, които разгонваха с камшици тълпите и търсеха виновника под дърво и под камък.

Ала виновникът оставаше загадка. Яйцата снасяше сякаш самият дявол, когото човешките ръце не можеха да уловят.

Тогава стана нещо колкото забавно, толкова и невероятно: хората престанаха да ядат яйца. Не яйцата, които намираха пред вратите си и които бяха съвсем пресни (тях те не можеха дори да гледат), а яйцата, които купуваха преди това от бакалите. В търговията на тоя артикул настана невъобразима криза. Най-богатият яйчар от околията се разори напълно и свърши със самоубийство. Четири малки дюкянчета се

затвориха. Кокошките пък, напук на всичко това, започнаха да снасят по две яйца дневно.

И ето, ужасът достигна до крайния предел, когато една сутрин околийският началник намери на стълбите на къщата си двайсетина яйца, наредени във формата на буквата С. Околийският началник, който и без това беше буен човек, се разяри до такава степен от тая дързост, че обяви веднага на своя глава военно положение и предприе внезапни обиски из целия град.

— Тая буква означава *смърт*! — шушукаха някои.

— *Сатана*! — говореха други.

А никому и през ума не минаваше да помисли, че с образуваната от яйцата буква започват и други думи — например думата *смях*.

Понеже обиските не дадоха никакъв резултат, из улиците на града разлепиха заповед, която гласеше, че всеки, който произнесе думата „яйце“, ще бъде съден по Закона за защита на държавата.

Колкото и чудно да изглеждаше, но тая мярка тури край на всички чудеса. При такова едно положение хората престанаха не само да изговарят думата „яйце“, но дори да мислят за болестта *албумин*, която, както е известно, има много допирни точки с белтъка на яйцето.

А щом престана да се говори за кошниците с яйцата, тия кошници, от своя страна, престанаха да се явяват пред вратите на къщите — изчезнаха, потънаха вдън земя, като че нищо не е било.

И така с течение на времето настъпи всеобщо успокоение и животът тръгна постарому.

Според приетия обичай тук следва краят на тая странна история, но аз виждам по израза на лицето ти, драги читателю, че ти си недоволен. Ти искаш да знаеш на всяка цена кой е оставял кошниците с яйцата пред вратите на хорските къщи.

Нима това има някакво значение за теб? Добре тогава. Допусни, че туй е вършил някой смахнат човек или пък някой шегобиец.

За нас е важно другото: че обикновените яйца, обикновените и невинни кокоши яйца, които слагаме в супата, в баницата, в козунаците, от които правим омлети, които ядем сурови, варени и пържени — че тия яйца именно се явиха като някакъв загадъчен символ на злото и ужасиха до влудяване жителите на цял един град.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.